

TEKNOLOJİ VE EĞİTİM

TECHNOLOGY AND EDUCATION

Dr. Öğr. Üyesi Mualla MURAT

İstanbul Aydın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği, muallamurat@aydin.edu.tr,
İstanbul/Türkiye.

Burcu ŞAHİN

İstanbul Aydın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği, İstanbul/Türkiye

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, sosyal medyada yer alan Instagram ve Twitter'daki kullanıcı adlarının onomastik araştırması ile tercihlerini görmektir. Günümüzde sosyal medya hayatımızın vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Teknoloji bireylerin sosyalleşmesini olumlu olduğu kadar olumsuz da etkilemektedir. Bu sosyalleşme okul, aile ve çevre arasında bir döngü olan eğitimin kalitesiyle ilgilidir. Modernleşen toplumda aslında sosyal medyanın etkisiyle bireyin yalnızlaştığı ve topluma yabancılaştığı görülmektedir. Toplumu oluşturan bireyin kimliğini kazanması çok önemlidir. Bireyler sağlıklı ve mutlu bir yaşam için, olumlu bir kimlik kazanmak zorundadırlar. Kimliği sağlıklı gelişmemiş bireyler, sağlıklı ve mutlu bir yaşam süremezler ve bunun neticesi topluma da yansır. Bu nedenle öğrenciler, sosyal ağları doğru kullanması konusunda bilinçlendirilmelidir. Bu bilinçlendirme eğitimin de vazifesidir.

Anahtar Kelimeler: dil, kültür, kullanıcı adı, onomastik.

ABSTRACT

This study aimed to see preferences with the onomatological survey of user names in Instagram and Twitter in social media. Today, social media is an essential part of our lives. Technology has also effected the socialization of people as negative as it is positive way. This socialization is about the quality of education, which is a cycle between school, family and the environment. In the modern society, it is seen that the individual is lonely and alienated by the effect of social media. It is very important that the individual who makes up the society earns his identity. Individuals must earn a positive identity for a healthy and happy life. Individuals whose identity is not well developed can not live a healthy and happy life and this is also reflected in the gathering. For this reason, students should be conscious about using social networks properly. This awareness training is also a task.

Keywords: language, culture, user name, onomastics.

1. GİRİŞ

Milenyum Çağı dediğimiz günümüzde çok hızlı bir değişim sürecinin içinde kaldık. Dünkü öğrendiğimiz bugün için şüpheli, yarın için geçersiz hale gelebiliyor. Bu hızlı değişimin temel sebebine teknoloji diyebiliriz. Küreselleştığımız dünyada teknolojinin getirdiği faydalar kadar maalesef zararlarını da görmekteyiz. Bu zararlar siyasi ekonomik alanlarda olduğu kadar sosyal alanlarda da sorunlar ortaya çıkmaktadır.

Günümüzde sosyal paylaşım ağları, hayatımızın vazgeçilmez bir parçası olarak yer almaktadır. Sosyalleşme mekânları zaman içerisinde dönüşüme uğrayarak; teknolojinin de gelişmesiyle birlikte, gerçek anlamda yüz yüze görüşmenin önüne geçerek bir araya gelme gereksinimine duyulan ihtiyacın azalmasına neden olmaktadır. Sosyal paylaşım ağları bireylere, zaman ve mekândan bağımsız olarak iletişim kurma imkânı tanıyarak; sanal ortamlarda bir araya gelme imkânı tanımaktadır (Karagülle, Çaycı, 2014).

Sosyalleşme, kişiliği belirleyici bir olgudur ve sosyo-kültürel normlara ve beklentilere uyma davranışı yaratır (Arslantaş, 2008).

Yukarıdaki tanımlara bakıldığında bireyin bireyle ilişkisi bireyin toplumla ilişkisi olduğunu görmekteyiz. Bireyin bireyle, bireyin toplumla ilişkisinde zaman, mekân, kültür, normlar ve benzeri unsurlar söz konusudur. Sosyal medya iletişimde ise bütün bu unsurlar ortadan kalkar. Bu rahatlık ise bireyi sınırsız bir özgürlüğe götürmektedir. Bu özgürlük ise sosyal bir varlık olarak insanın yalnızlaşmasındaki en büyük etkidir. Bulduğumuz bu haz çağında bireyler, istediğim hemen olsun diye düşünür. Birey sabır erdemini kaybedip istediğine çok çabuk ulaşabilmek ister. Sosyal medya kullanıcıları da ulaşmak istediklerine hiçbir emek vermeden ulaşabilir. Gerçek hayatta ise hedeflere, zevklere, hayallere ve çeşitli arzulara ulaşmak oldukça meşakkatlidir.

İnsan düşünebildiği, düşünce üretebildiği ve yaşamını geliştirebildiği ölçüde insandır. Başkalarının kalıplaşmış, hazır düşünceleriyle başaramaz, her kişi kendi düşüncesini üretmelidir (Uludağ, 1995).

Kişi, kişiliğini ancak dil aracılığıyla kazanır ve kendini öz bilinçli bir birey olarak dilsel iletişimin dolayımında kurulan yaşam biçimlerinde gerçekleştirir. Bu anlamda, "...insan olarak doğmak başka şey, insan-olmak başka şeydir (Coşkun, 2014).

Bu alanda son zamanlarda yapılan araştırmalar ve yayınlanan çalışmalar, teknolojinin en ağır hasarı bireyin sosyalleşmesini ve iletişimine etki ettiğini göstermektedir.

Bu dünyada arkadaş bulma, sosyal ve siyasi düşünce alışverişinde bulunma; hatta bu dünyadan birileriyle tanışıp evlenme gibi ciddi kararlar alabilen bireyler adeta, sanal dünya ile gerçek dünya arasındaki sınırı belirsizleştirmektedir (Kaymak, 2012).

Twitter ve Instagram gibi sitelerde konuşulan konular sürekli olarak güncellenmektedir. Bireylerin burada daha çok vakit geçirmesinin sebeplerinden biri de budur. Birey, diğer kullanıcılardan geri kalmamak ve gelişmeleri sürekli olarak takip etmek için büyük bir istek duymaktadır. Bunun sonucunda da, saatlerce bu sitelerde vakit geçirip ailesini, arkadaşlarını, okulunu ihmal eden aslında asosyal bireyler olmasına neden olur.

Toplumsallaşma araçlarının da içinde işlevselliğini her geçen gün hissettiren bu vaziyet 'toplumsal' bir durumdur. Her bir toplumsallaşma faktörünün içinde 'toplumsallaşma'nın etkisini görebiliriz (Kurt, 2012).

Sosyalleşme, insanı sosyal sistemin bir üyesi yapar. Bu üyelik durumu bireydeki aidiyetçilik ihtiyacını karşılar.

İnsan hammaddesinin, toplumun iyi işleyen bir üyesi haline getirilmesi süreci olarak tanımlanan sosyalleşmede, ferdin öğrendikleri hayatı boyunca hep aynı kalmamakta; değişim süreci içinde dünyaya ait anlamlandırmaları da farklılaşmaktadır. Bu süreç, çok kapsamlı bir aktarımı ifade eder. Toplumsal hayatın bütün yapısal özellikleri bu yolla yeni bireye geçer. Bu bağlamda siyasal sosyalleşme süreci de, sosyalleşmenin en önemli parçasını oluşturur (Doğan,2005).

Yukarıdaki tanımlardan hareketle doğduğumuz andan öldüğümüz ana kadar bireyin toplumla uyum içinde bir bütünlük sağlaması gerektiğini, bu bütünlük sağlamanın adımı da sosyalleşme olduğunu görürüz. Mahalle, semt, kasaba veya şehir sınırları içinde sosyalleşme çok kolay iken teknolojinin sağladığı küreselleşme sonunda çok uyarıcı ortamlara maruz kalırız. Bu çok uyarıcı ortamlarda bireyin kendi içinde yaşadığı toplumun ötesindeki dünyalar birey için yeni ufuklar, yeni kapılar açmaktadır. Şayet birey, kişilik ve kültür yönünden iyi eğitilmemişse bu sınırsız dünyada neden etkileneceği bilinemez. Bu durumda bireyin sosyalleşmesi ve topluma yansması olumlu ya da olumsuz her iki türde de gerçekleşebilir.

Sosyal değişim ve sosyal gelişim kavramları sosyalleşmenin en temel iki konusudur. Her sosyal değişim sosyal gelişimi karşılamaz. Sosyal değişimde şekli unsur, sosyal gelişimde ise ilerleme söz konusudur.

Günümüzde pasif olarak bireyler sosyal medyayı takip ederek de sosyalleştiğini iddia etmektedirler. Doğal sosyalleşmeyle sosyal medyadaki sosyalleşme arasında güven açısından çok önemli bir fark vardır. Sosyal medya yoğun bir iletişim sağlasa da güvenli bir iletişim sağladığı iddia edilemez. Sosyal medyanın en çok kullanıldığı siteler Instagram ve Twitter'dır.

Sosyal ağlar içerisinde farklı türden özellikleri barındıran facebook, twitter, instagram gibi uygulamalara ayrılmakta ve her birine özgü kullanıcı profili farklılık göstermektedir (Tutgun Ünal, 2015).

Twitter'in kullanım nedenleri; istediğin kullanıcıyla sohbet edebilme özelliği, bir arada dayanışmanın sağlanması, bilgi ve haber paylaşımı ve sayfaların reklam yapılabilmesidir.

Instagram; mobil sosyal ağ sitesi olan Instagram 2010 yılında kuruldu ve 2012 yılında Facebook tarafından satın alındı. Instagram bir fotoğraf ve video paylaşım platformu olmasının yanı sıra kullanıcıların akıllı telefon uygulaması yoluyla fotoğraflara dijital filtrelerden bir seçim uygulandıktan sonra fotoğrafların paylaşılmasını ya da alınmasına olanak tanıyan bir sosyal ağ sitesidir (Tufan Yeniçiftçi, 2016).

2010 yılının son çeyreğinde Kevin Systrom ve Mike Krieger tarafından kurulan ve eskinin Polaroid'i ile dijitalin etkilerini bir araya getiren fotoğraf ve video paylaşımının hızlı ve popüler bir aracı olarak ortaya çıkmış bir mobil uygulamadır. Instagram uygulaması kullanıcılarına akıllı telefonlarını kullanarak fotoğraf ve video çekmek, bunları dönüştürmek, filtrelemek ve birden fazla farklı platformda (Örn: Twitter, Facebook) paylaşma imkânı vermektedir (Kara, 2018).

Her ne kadar kuruluşlarındaki amaçlar olumlu görülse de yüz yüze iletişim kadar etkili ve faydalı olmadığı bilinmektedir.

2. TÜRKİYE'DE SOSYAL MEDYA VE İNTERNET KULLANIMI

Şekil 1

Şekil 1' de gösterilen Eğitim, Kültür ve Araştırma Genel Müdürlüğü Dergisinin 2. sayısındaki araştırmaya göre (2017), Türkiye'de nüfusun %60'lık kısmını oluşturan 48 milyon internet ve aktif sosyal medya kullanıcısı bulunmaktadır. Nüfusun %89 gibi büyük bir kısmını oluşturan 71 milyon mobil abonelik bulunmakla birlikte sosyal medyaya mobilden bağlanan kişi sayısı 42 milyondur (Eğitim, Kültür ve Araştırma Genel Müdürlüğü, 2017).

Sosyalleşme ve toplumsallaşma da okul aile ve çevre sacayağındaki eğitimin kalitesiyle ilgilidir. Bu eğitim sanat, siyaset, ekonomi, tarih, ahlak gibi pek çok unsurun sentezlendiği kültürün kapasitesine bağlıdır. Sosyal medya, toplumların kültürünü de olumlu veya olumsuz etkilemektedir.

Kültür endüstrisi, kültürel ürünlerin teknolojik ortamda seri, tek tip ve hızlı bir şekilde üretilerek yayımlanması ile işlevini sürdürür. Üretilen ürünler aslına yabancılaşmış tek tipleşmiş ve yapaydır. Bunlar maddi varlıklarını medya aracılığı ile sürdürmekte ve yaymaktadır (Mora, 2008).

Bireylerin sosyalleşmesinin değişim veya gelişime yönelik olup olmadığını, kimliklerini yansıtan Instagram ve Twitter kullanıcı adlarında (nick name) görebiliriz.

Yöntem: Bu çalışmada onomastik kuramı kullanılmıştır. Nitel bir çalışmadır.

Amaç: Onomastik araştırması ile bireylerin isim tercihlerini bu tercihlerin anlamlarıyla kültürel gelişimini topluma uyumunu sosyo-psikolojik ve diğer alanlarda duygu ve düşüncelerini tespit etmeye çalıştık.

Veriler: Sosyal medyada en çok kullanılan Instagram ve Twitter sitelerinden alışlagelmiş normal olmayan isimlerden tarama yapılarak 615 tane kullanıcı adı alınmıştır.

Adlandırma

Çağırarak veya anmak için bir canlıya, bir yere, bir şeye ad vermek, ad koymak, ad takmaktır. "İsmi kaybeden cisim, özünü de kaybeder." diyerek toponiminin önemini vurgulayan Platon toponimi ilmine önem veren ilk şahsiyettir (Yavuz, Şenel, 2013).

Ailelerin verdiği töre ve geleneğe göre verilmiş birinci adlarımızdan başka bireyin kendi tercihiyle aldığı ya da çevrenin bireye uygun gördüğü ikinci isimler vardır. Gerek birinci isimler, gerek lakap, mahlas ve bugünkü şekliyle kullanıcı adı dediğimiz insan isimleri ve doğada var olan obje, nesne ve varlıklara verilmiş isimlere ait yapılan çalışmalara onomastik denir. Onomastik çalışmaları bireyin ve toplumun karakteristik yapılarını ortaya çıkarttığı gibi süreç içindeki tarihi gelişmelerini sosyo-psiko değerlerini de açıklar.

Onomastik deyimini Türk dilbilimcileri adbilim diye adlandırmaktadırlar. Onomastik'in kişiadlarını konu alan antroponimi ve yer adlarını konu alan toponimi bölümlerine karşılık henüz genel kabul gören Türkçe bir deyim konulmamıştır. Bu adsız kalışın en önemli sebebi elbette Türkiye'de adbilim çalışmalarının henüz emekleme aşamasında olmasıdır (Kurt, 2014).

Yunus Memmedov, onomastiği "Toponimler; yer adları, etnotoponimler; kabile, kavim, halk adları, antroponimler; şahıs adlarını açıklama olarak tanımlamıştır.

Onomastik kuramı, bütün adları incelemek üzere 3 ana başlıkta toplar:

1. Yer adları bilimi ya da yeradibilim (toponymie, toponymy)
2. Coğrafya adları bilimi: Akarsu adları bilimi (hydronymie, hydronymy, hydronymie), dağ adları bilimi (oronymie, oronymy).
3. Kişi adları bilimi (anthroponymie, anthroponymy, antroponymie).

Ad bilimin ikinci bölümü çeşitli alanlara ayrılmaktadır. Örneğin toponymie yer adlarını, horonymie, dağ adlarını, hydronymie nehir, ırmak ve göl gibi su adlarını, onomastik özel adları inceler. Kişi adları olarak bilinen antroponimi ise ad biliminin (onomastik) önemli bir dalıdır. Kişi adları bilimi içerisine göbek adı, ad, soyadı, takma adlar ve unvanlar gibi ad türleri girmektedir (Sarıttaş, 2009).

Geçmişte adlara büyük bir önem verilmiş, adların büyüklüğü ve gizemli bir gücünün olduğuna inanılmış ve bu günümüze dek süregelmiştir. Dolayısıyla adları sadece insanları tanımlayabilmemize ve onları tanımamıza yarayan sözcükler olarak değil, aynı zamanda kişi ile adı arasında önemli ve gizemli bir bağ kuran araçlar olarak değerlendirmeliyiz. Ad, kişiyle adeta özdeşleşir ve onun bir parçası olur (Balcı, 2014).

Yer adlarının hepsinde de diğer adlar gibi gizli bir anlam ve özel bir sebebi vardır ve bu yüzden incelenmeye değer. Toplumun evrendeki yerini tespit eder.

Türki Cumhuriyetlerinin Rus mezalimi altında, başta isimleri olmak üzere Türklüğe ait ne kadar belge ve bilgileri varsa imha edilirken, Türki Cumhuriyetlerdeki bilinçli vatandaşlar ve bilgeleri bu isimleri ve belgeleri korumaya çalışmışlardır. İsimler, toplumların tapu senedi gibidir.

Özgül(2006), Tarihi Araştırmalarında bilgi ve belge anlamında resmi evraklar olmadığı takdirde mezar taşlarına, kitabelere, toponomik verilere sanat tarihi verilerine arkeolojik bulgulara menkıbevi eserlerdeki sosyal tarihe yönelik eserlerde müracaat edilebileceğini söyler.

Anlaşılabileceği gibi bu tez tarihi belgelerin kapsamlı araştırılmasından uzak, onomastik ve linguistik bilgiler göz önünde bulundurulmadan, çeşitli tarihi dönemlerde nüfusun etnik yapısı açıklığa kavuşturulmadan şekillenmiş son derece yanlış bir bakış açısıdır (Rüstemova, 2009).

Ad kullanımını sosyo-kültürel, hukuki alanlarda bireyin bireyle ilişkisinde bireyin toplumla ilişkisi açısından her toplumda işlevsel bir öneme sahiptir (Calp, 2014).

Bu alandaki diğer çalışmalar; 1945 yılında Abdulkadir İnan tarafından kaleme alınan Anadolu'nun Toponimisi ve Türk Boylarının Adları Meselesi, Köprülü Zade Mehmed Fuad'ın 1925 yılında yayınladığı Oğuz Etnolojisine Dair Tarihî Notlar, Ahmet Caferoğlu, Türk Onomastiğinde "At" Kültü, Hasan Eren'in Yer Adlarımızın Dili, Özcan Başkan'ın Türkiye Köy Adları Üzerine Bir Deneme, Abdulkadir İnan'ın Anadolu'nun Toponimisi ve Türk Boylarının Adları Meselesi, Ahmet Caferoğlu, Türk Onomastiğinde "At" Kültü, Dedem Korkut Hikâyelerinin Antroponim Yapısı, Türk Onomastiğinde Ay ve Güneş Unsurları, Türk Onomastiğinde "Köpek" Kültü (1961:1-11), 1928 yılında Hüseyin Nihal ve Ahmed Naci'nin ortak yayınladıkları makalesidir (Şahin,2013).

Ad verme geleneği ile ilgili olanlarda kişi adları yanında, oymak, boy, soy, oba, aşiret ve yer adlarını da içine alan geniş araştırmaları vardır: "Eski Türk ve Moğol Şahıs Adlarının Cumhuriyet Dönemindeki Görünümü" [IX. Türk Tarih Kongresi, 21-25 Eylül 1981, Ankara.; Basımı: II. Cilt, Ankara 1988: 643-650.], "Eski Türk ve Moğol Kadın Adları Üzerine" [IV. Millî Türkoloji Kongresi, 19-23 Ekim 1981, İstanbul.], "Elazığ, Tunceli, Bingöl ve Diyarbakır Yörelerindeki Oymak, Boy, Soy, Oba ve Aşiret Adları Üzerine" [V. Millî Türkoloji Kongresi, 26-30 Eylül 1983, İstanbul.; Türk Dünyası Araştırmaları, S. 28 (Şubat), 1984: 134-

156.)), “Elazığ , Bingöl ve Tunceli İlleri Yer Adlarına Bir Bakış” [Türk Yer Adları Sempozyumu, 10-13 Eylül 1984, Ankara.], “Türkistan’da Oğuz Boyu Yer Adları ve Anadolu’daki İzleri” [VI. Milletlerarası Türkoloji Kongresi, 19-25 Eylül 1988, İstanbul.], “Alanya- Antalya Yöresi Türk Yer Adları” [III. Alanya Tarih-Kültür Sempozyumu, 12- 14.11.1993, Alanya.], “Kazakistan’da ve Türkistan’da Türk Yer Adları ve Anadolu’daki İzleri” [Permanant International Altaistic Conference, 36th Meeting, 2-5.6.1993, Almatı-Kazakistan.], “Türklerde Ad Verme Geleneği ve Hektor” [Millî Folklor, c. 3, S. 33 (Kış), 1994: 5-6.], “Bazı Anadolu Ağızlarında Haftanın Günleri Üzerine Bir İnceleme” [Uluslar Arası Folklor ve Halk Edebiyatı Semineri, 27-29 Ekim 1975, Konya.; Uluslar arası Folklor ve Halk Edebiyatı Semineri Bildirileri, Güven Matbaası, Ankara 1976: 49-54.] (Durbilmez, 2006).

Şahin’in verdiği ilk çalışanlardan birisi de Şükrü Elçin’dir.

Prof. Dr. Şükrü Elçin tarafından “Ayvalık Limanına Bağlı Deniz Araçlarının Adları” başlığı ile yayımlanmıştır (Elçin, 1970). Günümüzde bu alan yavaş yavaş çalışılmaya başlanmıştır (Özdemir, 2011).

Turan Hüseynova’nın Nazım Hikmet’in şiirlerinde özel adları şöyle incelemiştir:

Şairin en çok özel ad kullandığı şiiri “Tanganika Röportajı”dır. Şiir ebadı bakımından da büyüktür. Bu şiirin içerisinde 47 farklı, dolayısıyla tekrarları saymadan tam 47 özel ad kullanılmıştır. Şiirdeki özel adlar şunlardır:

- Coğrafi isimler: Ukrayna, Moskova, Vunukova, Karadeniz, Varşova, Roma, Paris, Kahire, Anadolu, Özbekiye Bahçesi, Sudan, Londra, Dar es Selam, İstanbul, Afrika, Hint okyanusu, Tanganika, Bursa, Marmara, Kızıl Meydan, Aruşa, Moşi, Klimancaro, Ngorongoro, Uganda, Mozambik, Angola;
- İnsan adları: Dino, Ekper, Tulyakova, Nifertiti, Muhammet (Hüseynova, 2015).

Kişi adları her milletin dünya görüşü, gelenek-görenek, dinî inanç ve yakın komşularına göre değişkenlik göstermektedir. Türkler, en eski Türk kavmi Hunlardan itibaren Kök Türkler, Uygurlar, Kırgızlar, Karahanlılar, Selçuklular ve Osmanlılar dönemlerinde farklı farklı kişi adları almışlardır. Hunlar Orta Asya’da iken Çin ve öteki komşu kavimlerin adlarından etkilenmişler, Türk (Hun) adlarının yanında Çin erkek ya da kadın adlarını da kullanmışlardır (Gülensoy, 2012).

Masal ve destanlarda toplumun çıkarlarını göz önünde bulundurarak hareket eden kahramanların ismi de her zaman buna uygun tarzda olumlu anlam içerir. Örneğin, Özbek halk masallarındaki Kılıç Batır, Adilhan, Mukbil Sapancı, Alpamış, Kıran Batır, Er Kence, Kence Batır, Ziyad Batır, Baltakey Batır, Bekmen Batır vb. Bu isimlerden anlaşılıyor ki, cesurluk, doğruluk, dürüstlük, dostluk, sadakat, adalet gibi vasıfları taşıyan kahramanların ismi de bu vasıflara yakışır anlamla özdeşleşen isimlerden oluşmuştur (Andaniyazova, 2015).

Günümüzdeki önemli çalışmalardan biri de Köprülü’nün çizgi filmler üzerinde yaptığı onomastik çalışmasıdır. Köprülü bu makalede isimlerin çeviri olarak amaçlarını ve sistemlerini ele almıştır. Bu çeviride daha çok fonetik açılara dikkat edildiği anlam yönündense tam karşılığının olmadığı anlatılır.

My Little Pony adlı çizgi filmde, ne filmin adı ne de karakterlerin adı (örneğin Rainbow Dash, Pinkie Pie, Fluttershy, Twilight Sparkle, Rarity, Applejack) değiştirilmiştir. Filmde geçen İngilizce adlar, yer adları da dahil (örneğin Ponyville) olduğu gibi hiçbir şekilde değiştirilmeden Türkçeye aktarılmıştır. Böylelikle “yabancılaştırma” yapılmıştır (Köprülü, 2016).

Köprülü bu örnekten sonra metindeki yabancı unsurları ön plana alınarak yabancılaşma yapıldığını da iddia eder.

Bireyin yaşadığı toplumdaki bireylerle kendisi arasında farklılıklar vardır. Tüm bu farklılıklarla birlikte birey kendi kimliğini inşa eder. Twitter ve Instagram gibi sitelerde dikkat çekmek, karşı tarafta etkili olabilmek için en iyi efektli fotoğrafları, özel hayatlarından en mutlu olduğu anların videoları, belki de diğerlerine üstünlük sağlayan mesajları, en gösterişli varlıklarını paylaşır. İnsan başarılı olmak, beğenilmek, sevmek için sosyal ağlara güvenir. Yapılan paylaşımlar içerisinde kimliğini etkili bir biçimde vermeye çalışır ve diğer kimliklerden etkilenir. Birey, sahte de olsa özenilecek bir hayatın reklamını yapar. Bunu gösterirken de kullanıcı adlarından (nick name) yararlanır.

Popüler kültür, bireysel beğenileri ve tercihleri etkileyerek kişiye bir kimlik ve toplum içinde bir imaj kazandırır. Kimliği tanımlayan bir gösterge ve toplumsal var oluşun önemli bir bileşeni olarak isimler ise kaçınılmaz olarak belli dönemlerde egemen olan düşünce akımlarından, toplumsal eğilimlerden, kültürel formlardan ve elbette dönemin popüler kültüründen izler taşımaktadır (Yıldırım, 2016).

Kullanıcı adları, bir kültür ürünü olduğu için kültür aşamaları isim aşamalarını da oluşturur diyebiliriz.

Kültürün en yüzeydeki ve görünürdeki katmanını simgeler oluşturur. Simgeler, sadece kültürün ya da toplumun üyeleri tarafından anlaşılabilen bir anlamı olan sözcükler, jestler, görüntüler veya nesnelere. Simgelerden sonra ikinci katmanda, toplumsal statü ve itibarı yüksek olan ve çoğu insan için davranış modelleri (ya da rol modelleri) olarak işlev gören kahramanlar gelir. Kahramanlar, yaşayan kişiler olabileceği gibi ölmüş kişiler de olabilirler. Ritüeller, kültürün üçüncü katmanında yer alır.

İsimlerdeki anlamlarda ruhsal isyanlarda ortaya çıkar. Örneğin zorbalık, bu isimlerin anlamlarında bazen gizli bazen de aleni olarak mevcuttur. Twitter ve Instagram'daki isimler sosyal medya alanında toplumun bir aynası, bir yansıması olarak kimliğimizi açıklar. Kimlik ve kişilik bireyi ilgilendirdiği kadar toplumu da ilgilendirir. Bir milletin millet olması için din, dil, ırk gibi öğelerin var olması gerektiği kadar o milletin kültür yapısı gelenek, görenek, örf ve adetleri, aynı zamanda toplumsal normları tarihteki yerini belirler. Dün var bugün yok olan milletler, bu öğeleri kaybetmeye başladığı zaman tarihten de silinir. Toplumların amacı gelecekte de var olmak ve medeniyet seviyesine de ulaşmaktır.

Eğitim, bireyleri de yetiştirirken gerçekleri görerek ihtiyaçları ve yanlışları da tespit etmektedir. Sosyal medyada ortaya çıkan kimlik belirtisi olan isimler (kullanıcı adı veya nick name) eğitimde takip edilmesi gereken bir yol haritası gibidir. En çok kullanılan isimler anlam yönünden bireyin sosyo-psikolojik amacını gösterir. Bu amaçlar olumsuz ise toplumdaki sorunlar fazla demektir.

Twitter ve Instagram'daki incelenen kullanıcı adları belli sınıflara ayrılmıştır

İnanca Dayalı; Oteki Dünyalı, galaksidedirbalık, marsmelegi, kacakuzayli, yildizliutopya, yadapluton, İslamianaliz, Tarihveislam, İmandernegi, Allahaffetsin

Vatan-Millet; Atatürksevdalisi, Bubayrakinmez, Ayyildizsevgi, Atamizinizindeyiz, vatanasığı, vatanmilletsakarya, miilletgucu, myvatanim, milletim, vatan_milleti, milletiministikal, UyanTürkiyemTc

Meslek İsimleri: Bahcivancaa, muhendisbey011, deliedenpsikolog, avukathanim, sirketdoktoru, oyundoktoruu, hemsirehanim, gorenogretmen, profesorfacia, bankacı42, sofr_m, perdecimist, marangozmustafa, terziciragi, kaptanhaber, pilotgirisim, pilotgaleri, küçük esnaf, kadiköyesnafı, pilavci, vegamuhtari, delikasapmeczua, kasiyerkiz, taksimmuftusu, berberci memed usta, Felsefeci888

Kahraman Adları; Tonyukuk, Don Kişot, Küçük Prens, Kara Şövalye

Yemek Adları; Chef_gastronomi, Sunum_ruyasi, Yesilsalata, Salcareyiz, Cennetten1meyve, Otomatik kahve, midyekolik, lahmacunkafali, bittercikolata, beyazleblebi, beyazketcap, Orta şekerli çay, limonlucikolataa, Limonlar, Seyyarpilav, Birbardakcay, beyazcikolata, limonludondurma, denizsutu, ikitabakmanti, kupadacay, isotunuzzz, kurabiyecanavarı, Urfa_yemekleri, patlıcancocuk, chocolatebitter, sekerlibira, Sevimliportakal, Çikilat, Onedio_yemek, Nefisyemektarifleri, Yemek_tarif, Yemekfilozofu, patlıcanpatates, domateskafali, sinirlidomates, koftecigokhan61, tursucutembelvampir, Armudov, leblebizim

Astroloji; Gokyuzubeyi, Mutsuzbirmarsli, AstrologLeona, Burclarnet, Htastroloji, Astrologsemavii, Gokyuzundekii, astrologtr, Argostroloji, Uzaklardakipluton, plutonzombisi

Doğa Adları; canlilaralemi, Papatyam, canlilardunyasi, Kanli_cicek, Doğametric, Doğa Ajandası, cicekkiz, ormanevi, evcilkaktus,

Film-Dizi Kahramanları; İsmailabimm, alyazmali, deligadir11, Badgirlmee,

Film İsimleri; Fakatmüzezyenbirderintutku, Turklerin50tonu, Medyanın50tonu

Şiir İsimleri; Sonsuzgecelernotesinde, bursadazaman16, guzelgunlergorecegiz

Duygusal İsimler; Gonulyarasi, kirikcocuk, Askseningibi, Severssandim_, Sahicoksevmistindimi, Severssandim_, Mesafelerolmasa, gecenintehasi, sendolugeceler, huzunlusaatler, Sessiz Şair, Aşk-ı vuslat, SerseriGönül, Suskun Avare, Derindirkuuyular, sigaradumani, kademidersin, gecmisingolgesi, unutuyorum, Agiroduyorum, Sessiz Şehir, Geceminiçindekisen, Kokunhuzur, Huzundengolgeler, Yıkık biriyim, Kaybedenler kulübü, Duygusuzkadin, Kizimseniolarim, Kimsemkimim, yorgunsair, sadistbiradam, eskintihar, Sonum.oldun, Geceninkaybedenleri, Afedersinsanane, Kalbimacıyorlan, ilksigaramsin, Umudumondakaldi, Tutunamiyoruzoguzabi, Olamadik_, Sövençocuk, ben kimim ki zaten, Sozunvardi, Kizlar.evde.kaldikk, hodrimeydan, 4uncutekil, Suskunduvar, Cokyazdim, Hayat neden olmasın, afilliyanzlık, ilkbakis, sensizcokzor, Derin Kelimeler, kirginyuz, ruhumunizi

Tipler; İsmailabihoop Komutan logar, behzat_replik, amanalirizabey, behzat.ç, behzatçorjinal

Fiziksel Durumlar; Kasibuyukbey, Biraltmislik, Fosfurluhanim, Marulkafaaa, Optikyazar, tombulyanak, elmacikkemikleri, siyahalpacino, esmerkadin, sirinhatur, mini_minnak, , mimikralicesi, benek_dilan, kizil_sakall, ciceksaclikiz, Kutup zencisi, kemikkadin

Sporcu İsimleri ve Fanatikler; Fenerlibirinsan, Aslanbey, formaninpesinde, İnandik biz sizlere, Sariilaciveertt, Sneijdergooll, fatihterimci34, fbordusuorg, Birdokuzbiriki, Carsivan65, Herseyfutbol, O Bir Fenerbahçeli, HurkanBjk1903, Forzasportsts, Sabri Reyiz, Mackolik, Kıristiyano RONALDA, Amigo Yücel, Aslanyurek1986, Serefsokagi, Armaninizinde, futbolovski, sarkirmiziask, tsbizim, ultrAslancorum, besiktasordusu, Danla Bilic, Alikoccuyuz, gs_fatihterim aykutkocamanyeniden, kalecimuslara, quaresmacarsi, cezasahasi, halisaha, zlatan zlatanoglu, defutbol

Hayvan İsimleri; fakirkene1, Havadaki panda, Bitlikedi, Ejderhakiz, saskinmaymun, somurtkankedi, hastabukalemun, kedigillerden, pandalazim, kirpivekobra, _balarisi, Pandaask, Yavruhammsi, Martiuctu, Minimalistkedi, Zarif Kelebek, GunlukKopek, kedisesi, pisipisi, Geyikliyoruz, insanvehayvan, bildiginkopek, ruhsuzkopek, bukalemunbatu, saykobircivciv, denizvemartilar, marti3373, kedimarii, karincakararinca, yuzuklukedi, atkonseyi, atlifilozof, agacsizkoala, Hayvanbeyni, Kelebek Etkisi, Leopar desenli leopar, yontulmushayvan

Kıyafet- Takı İsimleri; Patibutik, ceketimigetirin, gonderiyakkabı, ozayakkabı, etekce, maviturban, cantaveaksesuar, yeni kolye, kolyecan, babaminceketi, gomlekteki, yuzukler, kareligomlek

Yaşam Tarzı; İkitekerligezgin, Göçebe Biri, egedegezgin, Biradetzirdeli

Karakteri Yansıtan İsimler; Aylak muhabir, Dengesizbayan, Sıradan biri, Karakter_siz, Hislimihisli, Soru soran adam, Sanemsinsi, Özgür adam, Kumarbaz, psikolajikdeli, atkafalipsikopat, atarliromantik, zirvedecamasirasangenc, mecazherif, yazanadam, odunadam, illegalşair, şahsınamünasır, muhalefetkiz, Odunyarimm, Aklibasindaolan, Zaliminkizi1, Uykucupenquen, Odunherif, Fakiramagururlu, Dusunuryazamaz, Biradetzirdeli, Degisikruhhalı, birgaripcool, Avarebenn, iyibirkimse, Asabi Admin, Kültür Gezgini, Yorgun Genç, Acemi Fenomen, çizenadam, yazanbayan, kiskancsiniz, yarim_deli, lanetadam, coolcocug, Geveze Adam, Mutlu Avare, Bir Garip, Göçebe Hercai, gevezelog, ruhumokuz, iyilikyap, kuralsiz, Defolubedenler, , Kızımsıdüsler, Aynadayansiyani, mikrofonsuzrapci,

Komedi; gorevimizkomedi, Karikatürhane, Mizahkar1adam, Welcomizah, komedikanalı, twit_komedyeni, muthiskomedi

Şahıs İsimleri; Canderlerbana, Crescent ama İrem diyorlar, Mistik değil Mustafa , Berivan ama van değil, sefikdiyini, Furkancanhoca, BenHarunT,

Yer İsimleri; Samsunlu, İzmir_ky, vanlinihathoca, balikesirimiz, Kütahyalı, Bosna_Hersek34, 1461trabzon, Ankarayazifilm, izmirincocugu, rizeliyyy, newyorker, artvinlikemalist, Bartınlı, corumsosyal, memleketordu, Cavusbey55

Kültür-Sanat; Sanatname, Kültür Dünyam, Sanat Ağı, Kültür İzi, Sanaliyet, Sanat Mecmua, Sanat Pusulası, Mert van Gogh, kitaptiryakisi

Renk İsimleri; Turuncuqalp, laciyesil, Turuncugunleer, mavisayfa, turkuazkrampon, denizsiyahi, Masmavisimsekk, Saricanta_, Yeşilname, Yeşilist, Mavi İdealist, MaviBooks, Maviyears, MaviNew, Düşünce Rengi, yesilgazete, turkuaz_gk, moripek, kırmızıhaber, hayatmavisi, mavimilena, siyahmezar, birsiyahhikayesi, mavispreyboya, gecesiyaah, Pembekurdelee,

Günlük Dili Yansıtan İsimler; Ahberecep, Napıyonbea, yatziparlan, Napionkrds, Bakhelebak, NabiyonHafiz, Gizli_aga, alimmiseni, Eyvkardesim, Kısakes, noruyonortağam, noruyon2, Hopdedik Ayhan

Psikolojik Konulu İsimler; Hunili1deli, Hissiz_panda, deprestyonistadam, huysuzman

Birden Fazla Anlama Girebilen ya da Hiçbir Anlam Taşıyamayan İsimler; Gerçeklerburda, Kuzeydengeldim, Adaletsugibidir, Belki_galiba, Laikpapa, Besnumara, Odaolurr, 5dakkabeklegit Eskigunahlar, Adsizsiirler, Mucize, , Kendinelaik, Sessizcogunluk, makuloteki, Candostum_24, Yuruyedur, Kovakaleci, Evinbuyukoglu1, Hikayebekliyor, Metropol_kurdu, Mazlumun_sesii, Yamacpilotu, Eylulgecesi, Van gölü canavarı, Denizli tekerlek, Victorhugili, Politikaloji, Sesver23, Belkidestanolur, Yoktan_varolan, Mitolojik dostunuz, Alseninolsun, Ev seksisi, Toşkoamafact, Oteberi, İlginchakkaten, Onudabitirin, Gokeroloji, Overlokçu12, Yinemihakliyim, Cocukkilidi, Kızımsıdüsler, Pelinsu, , Kocali.yenigun, Omegareplik, Kadınlarsozlugu, , Beyinsizpost, Franszsayagi, Supermenlikzor, Kizlarimburada, Grameroloji, Kizlarinmelodisi, Oldugibi_, Morfinizm, , Viski.kafasi, Dugunn.dernek,

Gelinleringunlugu, Hatunlardiyorki, 1matizkafa, nefinnefin, gamzeliwampir, laaps, atreivefa, gunduzgece, isimsizrehber, yolunyolcusu, okyanustakibulut, mikroplazma, murekkepatesi, cehennemindibindekiayprens, sahildekisigara, benzinkokusu, bagzibiseyler, sonpamuktikici, selcandy, beklenmeyenmisafir, larviyav, meyveverenagac, sansurperdesi, halaycibasi, aptalizm, ortadakiadam, noktaadam, sozlordu, sarhosmuolsak, beynimtok, zevkmesesi, gögebak, mimikler, haltavir, edaisve, ayisigi, okublog, icerdeyim, , baldirbacak, kesifzamani, kaziyoruz, yürüyoruz, catikati, blogpaket, nevisahsin, bagziseyler, aklimatakilanlar, sessizdevrim, parapara, elithamal, imzaben, notgulumse, vokalivirgul, partide, tekkisilik, oyunodasi, bahsetsene, Mürekkep Lekesi, Mimoza, Sade Düşünce, Tiny Okur, Yeni Bir Hayat, Pollyanna'nın Günlüğü, Merak Konusu, Bosh Şeyler, Gelişim Defteri, Gelişim Fikirleri, Kara Gölge, Sokak Feneri

Yabancı İsimler; Roadtofreedomm, Goodluckcuk, veryshortstory, Psilocybeart, Dark.bilgi, Whatsaplantın, Whatsappdunyam, pasttense, Tweetkavaları, fearless-man, iglovequotes, facefullofnour, Rainwow, Nowhere Man, amour, crush, affection, killerman, beng-boy, dissimilarity, imprecation, shutthefuuck, loveofgods, justpunch, nightingale, moonlight, Artplut, , Lotr.tr, Kng.offical, ocean, felicity, daystar, , Shekerhome, Cinetvag, misslavinia, lordeismydope, safortitorenk, manyakwebmaster, webkackini, Reelaydinnn, İamreynme, bloglab, tambulurgirl, benx, personaltaste, highgarden, dwarfblog, friendship, Tumblr, Jokerpicas_129, Veyl_tumblr, My Gazetem, blogpanda, emily, thedeadhopess, tumblrmanya, silentnote, reticentlady, Elon mosque, cslog, blogtuts, selfblog, tamvurgirl, Lotte, Syrite, assenger.

Tamamen yabancı, yarı yabancı, yarı Türkçe yazılış ve söyleniş olarak Türkçe sözcüklerden farklı kullanıcı adları çoğunluktadır ve dikkat çekmektedir. Anlamı kadar fonetik yapısı da kullanımda tercih sebebi olmuştur. Bu isimler Tanzimat Dönemi'ndeki romanlarda görülen Batı özentiliği roman kahramanlarının dilini çağırıştırır.

Onomastik bilim dalındaki evrensel başlıkların dışında kullanıcı adlarında yepyeni başlıkların ortaya çıktığı görülmektedir. Çağımızın getirilerinden biri de sosyo-kültürel ortamın bireylere psikolojik olarak duygu ve düşüncelerini yansıtmada imkân veren Twitter ve Instagram uygulamaları özgürlük alanı açmaktadır. Gerçek dünyada yabancılaşan ve yalnızlaşan bireyler en başta kendilerine atfettikleri isimlerle özgürce sanal ortamda yaşamaktadırlar.

Kullanıcı adlarına baktığımızda gerçek hayatta cesaret edilemeyecek aşağılayıcı ve komik isimlere rastlanır. Toplumda esprili ve komik insanlar daha çok beğenilir. Sosyal medyada bireyler, bu sınırı geçip güldürmeye, komik olmaya çalışırken gülünç duruma düşebilir. Edebiyatta daha çok da tiyatrodan ortaya çıkan grotesk adeta sanal ortamda da vardır.

Thomson, groteski şu şekilde tanımlamıştır:

Grotesk sanat, üstelik sanatların birçoğundan daha fazla sentetiktir ve sentezlediği şey dünyanın iğrenç olarak sezgisinin varlığında birleştirilmiş sihir, animalizm ve oyundur (Ünlüaycı, 2003).

Bu saçma ve abartılı düzlemde insan çevresine ve kendisine yabancıdır. Anlamsızlık duygusu ve saçma bir dünyanın ifadesi yönü groteski absürd sanatın en güçlü anlatım yollarından biri yapar (Salihoğlu, 2016).

Bireyler, kendi karakterlerini yansıtmak yerine kaba bir şekilde komedi yapabilmek için abartılı isimler (nick name) kullanmaktadır.

Bundan hareketle, anılan uyumsuzluğun körüklediği yabancılaşma olgusu da groteskin düşünsel temelleri arasında yer alır (Sazyer, 2013).

Sanal ortamda başta isimleri olmak üzere sahte bir cesaretle her şeyi özgürce yaşayan bireyler gerçek hayatta bu özgürlüğü bulamadıkları için sanal âleme rağbet artmıştır. Sanal âlemdeki kalabalık ya da çokluk sınırlı yaşayacağı gündelik ve gerçek hayatın her türlü sıkıntısından koruyan bir liman gibidir. Bu limandaki keyif gerçek hayatındaki yalnızlığı ve yabancılaşmayı adeta kapatmaktadır.

Modernleşen Toplumlarda Yabancılaşma Ve Yalnızlaşma: Enformasyon ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler, yalnızlaşmanın boyutlarını arttırmaktadır. Bu durum mekân sorunsalı ile yakından bağlantılı görülmektedir. Zamanının tamamına yakını bilgisayar başında, internete girerek geçiren özellikle genç bireyler, geleneksel eğlence mekânlarını terk ederek yeni sosyalleşme mekânları olan sosyal paylaşım ağlarına yönelmektedir (Karagülle, Çaycı, 2014).

Bir anlamda günümüzün “sosyalleşme mekânları” olarak da adlandırılan “sosyal ağlar” üzerinden gerçekleştirilen “sanal iletişim”, kişilerin “yalnızlık” ve “yabancılaşma” duygusunu azaltmadı, arttırdı. Konu ile ilgili uzmanlar, sanal dünyanın “yalnız insana göre” bir yer haline geldiği konusunda hem fikir...

Yaşanan anlık iletişimde kişilerin “gerçek” davranışları, jest ve mimikler olmadığından “sanal” davranış ve duygular olarak değişirken “sanal iletişim”, kişileri “yalnızlaşma” ve “kendisine yabancılaşma” noktasına getiriyor (Bozkurt, 2015).

Yabancılaşma, “çeşitli nedenlerle insanın kendinden, ait olduğu çevre ve değerlerden uzaklaşarak özünü, anlamını, özne olma durumunu yitirmesi” şeklinde tanımlanabilir. Söz konusu yitim birçok tutum, duygu, davranış vb. ile kendini açığa vurmakta ya da dışarıya yansımaktadır (Osmanoğlu, 2017).

Geçmişte insanlar istek ve ihtiyaçlarını gidermek için yüz yüze insan iletişimi, televizyon, radyo, sinema kullanmakta, dolayısıyla doyumlar aksamalar nedeniyle ertelenebilmekteydi. Buna karşılık sosyal ağlar bireylere sosyal ağlar üzerinden mesajı göndermede aktif rol sağlama gücü verdiği için diğer kitle iletişim formlarından farklıdır. Bu aktif rol geleneksel kitle iletişim etkileri modelini değiştirdiği için devrimcidir. Yeni modelde bireyler hızla sosyal ağ sitelerini kullanarak gereksinimlerini doyuma ulaştırırlar (Alioğlu, 2016).

Oluşan bu değişimler yaşamın her anını etkilediği gibi bireylerin sosyalleşmelerini, ilişki kurma şekillerini, iletişimlerini etkilemektedir.

Türk Dil Kurumu’na göre yabancılaşma, “belli tarihsel şartlarda insan ve toplum etkinlikleri ürünlerinin, bu etkinliklerden bağımsız ve bunlara egemen olan öğelerin değişik biçimde kavranması” demektir.

Türk romanlarında ‘yabancılaşma’ olgusu ise, daha çok roman kahramanlarının batı kültürünü yanlış algılaması ve batılılaşma kültürünün beraberinde getirdiği aşırı tüketim ekonomisine kendilerini kaptırmaları sonucu, başta kendi kişiliklerine olmak üzere yaşadığı toplumun değerlerine yabancılaşması ve bunun neticesinde de toplum tarafından soyutlanması ile kendini gösterir (Alver, 2015).

Bundan dolayı Meriç Batı’nın bütün kavramlarıyla bir kavga halindedir. Hepsinin emperyalizmin bir uydurmacası, bir mistifikasyonu olduğunu düşünür. Doğal olarak bunlardan biri de „modernleşme“ mefhumudur. Modernleşme, emperyalizmin 20. asırda kendine yeni bir maske bulması, kendinden olmayanı çağdışı olduğuna inandırmasıdır (2012, Akt. Gencer).

Meriç’e göre, insanı bölmeden, insanı insan yapan bütün vasıfları kucaklayan irfan ise, “Kur’an’da temelini bulan, yani beşer idrakine sunulan, büyük ve ezeli hakikatlere insanoğlunun hayat tecrübesinden aldığı dersleri ilave etmesi, onları yeni baştan düşünmesi, çağa göre yorumlaması ve anlatmasıdır” (Öz, 2018).

Meriç, medeniyet seviyesine ulaşmak için insanı insan yapan olgunlaşmayı kültüre, kültürü de inanca dayandırır. İnsan, içinde yaşadığı toplumun kültür ve inançlarını terk ettiği takdirde yabancılaşmaya mahkûm olduğunu “irfan” sözcüğünü her çalışmasında sık sık açıklayarak bireyin ve toplumun tarihteki yerini koruması için, özellikle Batı’ya ve diğer kültürlerle özenmemesi gerektiğini anlatır.

Araştırmacılar Batı’da yabancılaşmayı ilk olarak çalışan Jean Jacques Rousseau başladığını söylerler. Ardından Hegel ve Marx’ın görüşlerini aktarır.

Yabancılaşma Türk Edebiyatı’nda olduğu kadar yabancı edebiyatta da karşımıza çıkar.

Kafka’nın yabancılaşma noktasında en önemli başarısı, yabancılaşmanın bireysel hayatın karşılaştığı her yaşantıda ortaya çıkabileceğini ve bunun bireyleri kişiliklerinden ve dünyadan uzaklaştıracak kadar etki edeceğini göstermesidir (Çiçek, 2015).

Bireydeki yabancılaşma ailede ve toplumda çatışmalara sebep olur. Toplumdaki ve ailedeki bu çatışmalar engellenemeyecek buhranları oluşturur.

Sağlıklı bir toplumun temel gereksinimi olan sağlıklı iletişimin yolu, toplumun çekirdeği olarak kabul edilen ailedeki iletişimin sağlıklı olmasından geçmektedir. Bu bağlamda sosyal medyanın aile içi iletişime etkisinin hangi boyutlarda olduğu konusuna odaklanmakta fayda vardır. Sosyal medyanın aile içi etkileşimi en çok etkilediği boyutlar; birinci olarak aile üyelerinin birlikte geçirdikleri zaman dilimlerinin yerini sosyal medyada geçirilen sürenin alması ikinci olarak ise sanal âlemin verdiği esneklik ve bilinmezliğin etkisiyle sanal flörtlerin ve sanal aldatmaların yaşanmasına zemin hazırlamasından dolayı eşler arasında güvensizlik ve huzursuzluk oluşturmasıdır (Güleç, 2018).

Yabancılaşma ve yalnızlaşma günümüzde yaygın olarak çalışılan bir konudur. Maalesef bu kadar geniş alanda yer eden bu konu çok çeşitli boyutlar kazanmıştır ve bir kargaşaya sebep olmuştur. Eric Fromm yabancılaşmayı öz benlik meselesine bağlar.

Toplumu oluşturan kişilerin özerk birey niteliğini kazanması çok önemlidir; çünkü bireylerin aldığı kararlar o toplumda yaşayan insanların yaşam standartlarını ve koşullarını belirler. Toplumlar özerk benlik duygusu gelişmiş bireyler yetiştir(e)mezlerse toplum yaşamını belirleyen önemli konularda taraflı, güdümlü, ezbere, bilinçsizce ve doğal olarak yanlış kararlar alınır (Aslan, 2016).

İnsanlar kimliklerini burada yeniden oluşturur. Kişisel kimlik, bireyin kim olduğunu tanımlamaktadır. Bu ağlarda sosyal ortamın sonu yoktur. Paylaşım yaparken, mesaj paylaşırken ya da sosyal medyada elde ettiği arkadaşıyla konuşurken kendini istediği gibi tanıtmaya başlar. Bazen kendi kimliğinden çıkarılmak istediği karakter gibi konuşmaya başlar. Diğerleri tarafından kabul görebilmek için istedikleri kimliğe bürünmelerine yol açar.

Benlik kavramı çocuğun ne olduğu, ne olmak istediği, başkalarının kendi hakkında ne düşüncelerini istediği bir görünümdür (Özkan, 1994).

İnsanın kendisine olan saygısını kaybetmesine yol açar:

Higgins'i bu konu hakkında şöyle bahsetmiştir: Kötü bir benlik saygısına sahip olmanın sonuçları vardır. Tersine göre daha büyük sıklıkla, bu kötü düşünceye mutsuzluk ve düş kırıklığı eşlik eder. Umduğunun altında olduğunu düşünen insanlar depresyona daha açık olur.

Kendisini değersiz hisseden birey, hem kendisine hem de topluma yabancılaşır. Bu, kişinin kendinden ve çevresinden uzaklaşmasıdır. Böylece gerçek hayatından kopmaya başlar. Gerçeklik ile sanal gerçeklik birbirine girer.

Benlik saygısı her şeyden önce kişinin kendine karşı olumlu bir yargısıdır, ama bu önceden kişinin benliğine dair bir bilincinin ve bilgisinin olmasını gerektirir. Bir bakıma, gerçeklik ve dünya karşısında ayakta durmamızı sağlayan tutum ve inançların bütünüdür (Duclos 2016).

Eğitim ve Sosyal Medya

İnsanlar bu olumsuz duyguların artması nedeniyle mutsuz insan sayısı da artmaktadır. Sanal âleme çok sayıda veri girişi yapıldığından doğru yanlış her türlü bilgi mevcuttur. Bu doğrultuda günümüzde insanların öğrenme kaynağı haline gelen sosyal medya çoğu kullanıcı tarafından bilginin doğruluğu yanlışlığı araştırılmadan, doğru gibi kabul edilmesi birçok toplumsal problemi de beraberinde getirmektedir (Çalışkan, Mencik, 2015).

Sosyal medya araçlarının kontrolsüz bir biçimde kullanılması bireylerin zamanlarını kötüye kullanmaya neden olabileceğinden bu araçların doğru ve etkili kullanılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Bu noktada öğrencilere etkili zaman kullanmaya yönelik eğitimler de verilebilir (İbiş, Engin, 2016).

Okullarda öğrenciler bu araçları; eğlenmek, şakalaşmak veya intikam almak için kullanabilir. Bundan dolayı okul psikolojik danışmanı, bilgi-iletişim teknolojilerinin doğru kullanılması ve siber zorbalığın belirti ve sonuçlarının neler olduğu, siber zorbalıkla başa çıkma gibi konularda ailelere, öğretmenlere ve öğrencilere seminerler düzenlemelidir (Yaman, Sönmez, 2015).

İnternetin bünyesinde gelişim gösteren sosyal medyanın içeriği hakkında kitlelerin mutlaka aydınlatılması gerekmektedir. Fakat okullarda verilen "Medya Okuryazarlığı" dersi sosyal medyanın içeriğini aktarabilmek adına yeterli değildir. Türkiye'nin geleceğini oluşturan gençler için Medya Okuryazarlığı dersinin biçimsel olarak değiştirilmesi ve "Sosyal Medya Okuryazarlığı" dersinin verilmesi daha olumlu katkı sağlayacaktır (Kırık, 2017).

Eğitimciler, öğrencilerin her gün kullandıkları ve çok fazla zaman harcadıkları sosyal medya ağlarının eğitimde etkili kullanımı sağlayarak, eğitim açısından bir fırsata dönüştürebilir. Öğretmenlerin sosyal medya ağlarını, bir eğitim aracı olarak eğitim öğretim süreçlerinde etkin bir şekilde kullanmaları sağlanmalıdır (Otrar, Argın, 2014).

Sosyal ağların bireylerin hayatına olumsuz etkisi kültür ve ahlak eğitimi doğru verildiği sürece söz konusu olamaz. Bunun için Twitter ve Instagram kullanıcılarını kullanıcı adlarına (nick name) bakarak bu konudaki yeterlik ve yetersizliğimizi görebiliriz.

Sosyal ağlarda gördüğümüz yeniliklerin olumlu yanlarını görsek de olumsuz yanları göz ardı edilemez. Burada gördüğümüz şeyleri istemeye, kendisini başka birisinin yerine koymaya, bilye toplar gibi kim olduğunu önemsemeden takipçi-arkadaş sayısı çoğaltmaya yönelik durumlar ortaya çıkmaktadır. Sahte

verilerle muhteşem dünyalar yaratılmaktadır. Böylece sosyal medya insanların birer can simidi haline gelmektedir. Bu kurtuluşun içinde asıl felaket yaşanmaktadır.

Bu dijital dünyada ulaşılan bilginin bireylere doğru bir şekilde aktarıldığından emin olunamazsa ne ebeveynler ne de çocuklar bu haksız güçten korunamaz.

Zaman-mekân ilişkisi de bireyin yabancılaşmasına sebep olabilmektedir. Fakat bunlardan en önemlisi toplum ve kültür unsurlarıdır. Kültür dejenerasyonu olmadığı sürece birey hem öz benliğiyle hem de topluma uyumunda bir sorun yaşamadığı sürece sosyalleşmesinde de bir sorun olamaz. Kendine zarar verdiği gibi sosyal ağlarda sıklıkla karşılaşılan başkasına zarar verme düşüncesi de kullanıcılarda olumsuz bir etki bırakır.

Günümüz insanı da kendi kimliğine adeta yabancılaşmış bir robota dönmüştür. Twitter, Instagram vb. sitelerde etkileşim kurduğumuz insanları etkilemek için kendi düşüncelerimizi manipüle edip gerçek kimliğimizden uzaklaşmaktadır. Aslında birey ne kadar bu teknolojiye ayak uydurursa o kadar yalnızlaşmakta olduğunu farkına varmalıdır.

Öğrencilerin sosyal ağları eğitimde kullanmaları adına yeni düzenlemeler ve uygun programlar geliştirilerek başarılarının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır (Küçükali, 2016).

İnternetin insan yaşamını kolaylaştırdığı inkâr edilemez. Ancak kontrollü ve bilinçli kullanılması gerekir.

3. SONUÇ

Sosyal medyada ortaya çıkan sakıncalar aile ve çevreden daha çok eğitimin konusudur. Meb'in amacı, "değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir".

Açıkça ifade edildiği gibi güvenilir, çalışkan evrensel ufka sahip, problem çözebilen bireyler yetiştirirken bu yolda bireyin önüne çıkan sorunları çözmekte MEB'in vazifesidir. Sadece müfredata bağlı bir eğitim düşünülemez. Sağlıklı bireyler yetiştirmek için de müfredatın dışında çalışmalar yapılmak zorundadır.

Hem müfredat için ders ortamında hem ders dışı çalışmalarda bireyin yalnızlaşmasını ve yabancılaşmasını engelleyen, hem sağlıklı ve bilinçli bir gelişim göstermesi için çok çeşitli projelere, programlara ihtiyaç vardır. Teknolojinin getirdiği sorunları çözmek için de aile ve çevreyle iş birliği içinde çalışmalar da önemlidir.

Geleneksel eğitimde olduğu gibi bilgiye dayalı bir eğitim artık günümüzde çok fazla işe yaramamaktadır. Sunum yoluyla verilen öğretmenin aktif öğrencinin pasif olduğu ders ortamları öğrenciler için çok faydalı sayılamaz.

Projeye dayalı, problem çözmeye dayalı, öğrencilerin birbirleriyle ve eğitim kurumunun aile ve çevreyle iş birliği içinde çalışmalar yapması da acil ihtiyaçlardır.

KAYNAKLAR/REFERENCES

A. Alver, İlk Dönem Türk Romanlarında Yanlış Batılılaşma Sonucu Yabancılaşan Karakterler, Dede Korkut Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, 1(2):31, 2015.

A. Bozkurt, Sanal Yalnızlık, Aylık Bilişim Kültür Dergisi, 43(180):34, 2015.

A.E. Karagülle, B. Çaycı, Ağ Toplumunda Sosyalleşme ve Yabancılaşma. The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication, 4(1):3, 2014.

A.F. Bilkan, Masal Estetiği, Timaş Yayınları, 52, ISBN:975-362-606-1, 2009.

A. Küçükali, Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımı: Atatürk Üniversitesi Örneği, Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 7(13):544, 2016.

A.M. Kırık, Yeni Medya Aracılığıyla Değişen İletişim Süreci: Sosyal Paylaşım Ağlarında Gençlerin Konumu, İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 5(1):258, 2017.

A. Öz, Cemil Meriç Kitabı "Bu Ülkeyi Yeniden Düşünmek" Zeytinburnu Belediyesi, 32, ISBN 978-975-2485-12-9, 2018.

A. Rüstemova, Azerbaycan'da Tarihsel Kimliğin ve Dilin Gelişim Süreçleri, (2):112, 2009.

A. Tutgun Ünal, Sosyal Medya Bağımlılığı: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, 2, 2015.

- B. Salihoğlu, Gülmeden Grotesk Etkiye, İstanbul Aydın Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, 2(3):57, 2016.
- B. Durbilmez, Prof. Dr. Tuncer Gülensoy'un Halkbilimi Çalışmaları, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (20):10, 2006/1.
- C. Aslan, Özerk Benlikli Birey Yetiştirme Sürecinde Çağdaş Dil ve Edebiyat Öğretimi Ortamlarının (Türkçe/Türk Dili ve Edebiyatı) Önemi, Elementary Education Online, 15(3):724, 2016.
- C. Osmanoğlu, Türkiye'de Yüksek Din Eğitimi Ve Kurumsal Yabancılaşma: İlahiyat Fakültesi Örneği, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi XLIII, 31(43):199, 2017.
- D. Andaniyazova, Edebî Metinde Onomastik Birimlerin Kullanım Özellikleri, Sosyal Bilimler Dergisi, 54:18, 2015.
- E. Çelik, E. Babaoğlu, Üniversite Öğrencilerinin Yabancılaşma Düzeyi, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 18(1):408, 2017.
- Eğitim, Kültür ve Araştırma Genel Müdürlüğü, Gençlik Araştırmaları Haber Bülteni Yeni ne var?, (2):24
- E. Yaman, Z. Sönmez, Ergenlerin Siber Zorbalık Eğilimleri, Online Journal Of Technology Addiction & Cyberbullying, 2(1):27, 2015.
- G. Duclos, Benlik Saygısı, Yaşam İçin Bir Pasaport, (O. Kunal, Çev.), Yapı Kredi Yayınları, 23, ISBN:978-975-08-3640-4, 2016.
- H.A. Arslantaş, Kültür – Kişilik ve Kimlik, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları, 7:105-106, 2008.
- H. Sazyer, Grotesk-Yabancılaşma İlişkisi Bağlamında Tanpınar'ın Saatleri Ayarlama Enstitüsü, International Periodical For The Languages, 8(4):1246, 2013.
- İ.E. Yıldırım, Çocuklara Verilen İsimler Üzerinden Türkiye'deki Sosyo-Kültürel Değişimin Analizi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20(3):920, 2016.
- İ. Kurt, Toplumsallaşma Sürecinin 'Toplumsanallaşma' Bağlamındaki Yolculuğu, Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7(1):2, 2012.
- İ. Özkan, Benlik Saygısını Etkileyen Etkiler, Düşünen Adam Dergisi, 7(3):5, 1994.
- İ. Şahin, Türkiye Yeradiliminde Terim ve Tür Sınıflandırması Sorunları, Avrasya Terim Dergisi, 1(1):47-50, 2013.
- K. Canatan, Türkiye'nin İsim Haritasının Temeli Olarak Ehl-İ Beyt Sevgisi, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi, 214, 2012.
- K. Uludağ, Düşünce Tarihi Üzerine, Anadolu Sanat Dergisi, (3):175, 1995.
- M. Calp, Kişi Adları Üzerine Dilbilimsel Bir Çalışma (Ağrı İli Örneği), A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, (52): 28, 2014.
- M. Çalışkan, Y. Mencik, Değişen Dünyanın Yeni Yüzü: Sosyal Medya, Akademik Bakış Dergisi, İktisat Ve Girişimcilik Üniversitesi, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi, (50):247, 2015.
- M. Otrar, F.S. Argın, Öğrencilerin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumlarının Kullanım Alışkanlıkları Bağlamında İncelenmesi, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 3(3):11, 2014.
- M.S. Doğan, Sosyalleşme, Sosyal Değişme Ve Siyasal Sosyalleşme, Sosyoloji Konferansları, 0(32): 31-32, 2005.
- N. Alioğlu, Duygusal Tatmin Aracı Olarak Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Bir Alan Araştırması, İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi, 9(2):11, 2016.
- N. Çiçek, Franz Kafka'nın Eserlerinde Yabancılaşma Problemi, Beytulhikme An International Journal of Philosophy, 5, 160, 2015.
- N. Mora, MEDYA Ve Kültürel Kimlik, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 5(1):11, 2008.
- N. Özdemir, Kentlerin Gezgin İmgeleri Veya Kent İmgeleri Giydirilen Otobüsler, Millî Folklor, 23(89):42, 2011.

- N. Tufan Yeniçıktı, Halkla İlişkiler Aracı Olarak Instagram: Sosyal Medya Kullanan 50 Şirket Üzerine Bir Araştırma, Selçuk İletişim, 9(2):95, 2016.
- N. Ünlüaycıl, Grotesk Anlatım ve Türk Oyun Yazarlığında Kullanımı, Tiyatro Araştırma Dergisi, 16:71-72, 2003.
- S. Coşkun, Dil-Düşünce ve Dünya İlişkisi Bakımından Öznellik, Bireysellik ve Kimlik, Kaygı Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi, (23):92, 2014.
- S. İbiş, Y. Engin, Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma, Fırat Üniversitesi 1.Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu, Asos Yayınları, 1496,ISBN:978-605-82968-0-0, 2016.
- S. Sartaş, Balıkesir Üniversitesi Öğrencilerinin Günümüzdeki Adlar Ve Ad Verme Hakkındaki Görüşleri, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12(21):422-423, 2009.
- S.T. Köprülü, Çizgi Film Çevirisinde Onomastik Etki, Söylem Filoloji Dergisi, 1(2):162, 2016.
- S. Yavuz, M. Şenel, (2013), Yer Adları (Toponim) Terimleri Sözlüğü, Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 8(8):2239, 2013.
- T. Gülensoy, Xxı. Yüzyılda Türkiye Kişi Adlarına Bir Bakış, İdil Dergisi, 3(5):76, 2010.
- T. Hüseynova, Nazım Hikmet'in Şiirlerinde Özel Adlar, Kültür Evreni, (24):108-109, 2015.
- T. Kara, Instagram Hayatları: Instagram Fotoğrafları Üzerine Bir İçerik Analizi, İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi, 19:14, 2018.
- T. Gencer, Cemil Meriç İle Türk Modernleşmesine Bir Bakış, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(1):23, 2012.
- U. Balcı, Türk Toplumunda Adlar ve Soyadları (Sosyo-Kültürel ve Dilbilimsel Bir Yaklaşım), Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik, 2:110, 2014.
- V. Güleç, Aile İlişkilerinin Sosyal Medyayla Birlikte Çöküşü, Yeni Medya Elektronik Dergi, 2(2):106, 2018.
- V. Özgül, Hicri 835 (Miladi 1431/1432) Tarihli "Suret-i Defter-i Sancak-i Arvanid"ın Onomastik İncelemesi: Balaban Örneği Üzerinden, Osmanlı Araştırmalar XLVII, 69, 2016.
- Y. Kurt, Osmanlı Tahrir Defterlerinin Onomastik Değerlendirilmesine Uygulanacak Metod, Osmanlı Araştırmaları Xvi, Enderun Kitabevi, 45, 1996.